

İlk 'Kızıl Devrim'



HASAN BÜLENT
KAHRAMAN

Lefevre, Marx'ın Fransa sınıf savaşları tarihinden, İngiliz ekonomi politiğinden ve

Alman felsefesinden etkilendiğini söyler. 29 yaşındaki Marx, 1848 yılının Ocak ve Şubat aylarında, kutsal kitaplardan sonra dünyadaki en etkili metni, Komünist Manifesto'yu yazarken Avrupa, Fransa'da çıkan bir devrim salgınıyla sarsılıyordu. 22 Şubat günü başlayan ve 24 Şubat 1848 günü sona ererek bugün elifi elifine 150 yılına ulaşan devrim, bugün demokratik yaşamın ayrılmaz parçası olan birçok hakkın kazanımıyla sonuçlanıyordu.

Şubat kalkışmasının arkasında, iktidarın değiştirilmesi için örgütlü güç kullanımından başka bir yol olmadığını söyleyen Blanqui ve Barbes gibi sosyalist devrimcilerin tezleri vardı. Bu çıkış, 1789 Fransız Devrimi'nden sonra monarşiye karşı en büyük ve ondan daha ileri bir kitlesel hareketti. Silahlı bir direniş olarak tüm Avrupa'da yayılması yalnızca birkaç gün sürmüştür. 4 Mart'ta Münich'te, 13 Mart'ta Viyana'da, 15 Mart'ta Budapeşte'de, 17 Mart'ta Venedik ve Krakov'da, 18 Mart'ta Milano ve Berlin'de köylü ve işçilerden oluşan, aydınlardan destek gören kitleler feodal ağalar, büyük toprak sahipleri, ruhban sınıfı, bürokrasi ve tüccarlardan oluşan yönetime karşı harekete geçmiştir. Fransa'da kral tahttan çekilmiş, Maternik ise Viyana'yı terk etmek zorunda kalmıştır.

Fransa'da hareketin arkasındaki ana dürtü. Cumhuriyet'in temel kurum ve ilkelerinin eksiksiz uygulanmasını sağlamaktı. Blanqui'nin Cumhuriyetçi Dernek'i ile Barbes'in Devrimci Klübü kentlerdeki işsizlik ve diğer toplumsal sorunlarla ilgili bildirgeler yayınlıyordu. Tüm derneklerin bir araya gelişiyle oluşan Klüpler Klübü "Cumhuriyetin adını değil kendisini istiyoruz. Siyasal reform toplumsal reformun yalnızca aracından" diyen bildirgeyi yayınladığında devrimin koşulları hazırlanmıştı.

Güvenlik güçlerinin de saraydan verilen emirlere uymayarak halka ateş açmaması sonucu kısa sürede alınmasını sağlamıştır. Guizot istifa etmiş, yeni hükümette Türkiye'de bir kuşağı çok etkileyen şair Alphonse de Lamartin gibi aydınların yanı sıra, halk temsilcileri de yer almıştı. Devrim başarılmıştı.

Ne var ki asıl önemli olan devrimlerin orta erimli sonuçlarıdır. Her devrimi bekleyen en önemli tehlike kendi yarattığı tepkide boğulmasıdır. Şubat devrimi de bu anlamda olumlu ve olumsuz özelliklere sahiptir.

Nisan 1848'de Fransa başkanlık sistemine geçmiştir. Blanqui'nin tezleri doğrultusunda, işsizlik sorunuyla uğraşmak üzere 'Ulusal Atölyeler' programı başlatılmıştır. 21 yaşın üstündeki tüm ereklere oy hakkı verilmiştir. Sansür ve gazetelerden damga vergisi tahsili sona erdirilmiştir. Toplantı hakkına dönük bütün kısıtlamalar kaldırılmıştır. Çalışma süresi Paris'te 10, taşrada 11 saatle sınırlandırılmıştır. Sendikaların kurulması yasallaştırılmıştır. Fransa'nın sömürgelerinde kölelik yasaklanmıştır.

Bunca olumlu kazanıma karşın devrimin iki büyük kaybı vardır. Yapılan ilk seçimlerde sol kesim beklenenin tersine ağır bir yenilgiye uğramıştır. Aralık 1848'de başbakan seçilen Louis Napoleon Bonaparte yeni bir diktatörlük dönemi başlatmıştır.

Sürecin nasıl böyle bir sonuca ulaştığını anlamak için özellikle haziranda yaşanan ve binlerce kişinin öldüğü iç savaşını bilmek gerekir. Şubat devriminin içinde soluk soluğa Komünist Manifesto'yu yazan Marx, onların ardından da 'Louis Bonaparte'nin 18 Brumaire'i ve 'Fransa'da Sınıf Savaşları Tarihi'ni yazmıştı.

İlk 'Kızıl Devrim' bugünkü demokrasinin miladıdır. Biz bilmiyor ya da hatırlamıyor olabiliriz, ama tarih unutmaz, Çünkü o da, öteki devrimler gibi tarihin belleğidir.

e - mail: kahraman@sabanciuniv.edu.tr